

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZADAŃ Z GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY DOMOWEJ NA LATA 2021 - 2025 ZA ROK 2024

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Ofiar Przemocy Domowej w Gminie Tomaszów Lubelski na lata 2021-2025 opisuje zasady działania systemu, strukturę, cele Programu. Wymienia instytucje, organizacje, służby i środowiska włączone do programu oraz zasady ich współpracy.

Program precyzuje działania podejmowane na rzecz realizacji założonych celów, zadania w ramach obszarów działań, podmioty szczególnie zaangażowane w dane działanie, obszary i kierunki działań, ochronę i pomoc osobom dotkniętym przemocą, oddziaływanie na sprawców przemocy, wskaźniki osiągania celów, zasady jego ewaluacji, zadania i kompetencje członków organu odpowiedzialnego na poziomie gminy za funkcjonowanie Programu.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Ofiar Przemocy Domowej funkcjonuje na podstawie Uchwały Nr XXVI/223/2021 Rady Gminy Tomaszów Lubelski z dnia 26 lutego 2021 roku w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2021 -2025

I. Podstawa prawna realizacji systemu:

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024, poz. 424 ze zm.)

II. Cel główny programu to: Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej na terenie Gminy Tomaszów Lubelski.

Cel ten oparty jest na realizacji zadań gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w domowej poprzez promowanie działań edukacyjno-profilaktycznych, ochronę a także rozwój systemu przeciwdziałania przemocy oraz współpracy instytucjonalnej.

Adresatami Programu są mieszkańcy Gminy Tomaszów Lubelski, a w szczególności osoby i rodziny uwięzione w przemoc domową, osoby i rodziny zagrożone przemocą, a także dzieci i młodzież oraz podmioty działające w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Osiągnięcie powyższego celu jest możliwe poprzez realizację czterech celów szczegółowych, zdefiniowanych jako:

1. Podnoszenie poziomu świadomości i wrażliwości społecznej wobec problemu przemocy w rodzinie w ramach działań profilaktycznych i edukacyjnych adresowanych do mieszkańców Gminy Tomaszów Lubelski.
2. Zintensyfikowanie działań w zakresie ochrony i udzielenia pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.
3. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.
4. Podnoszenie poziomu kompetencji przedstawicieli podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej poprzez zacieśnienie współpracy pomiędzy nimi.

Ad.1. Podnoszenie poziomu świadomości i wrażliwości społecznej wobec problemu przemocy domowej w ramach działań profilaktycznych i edukacyjnych adresowanych do mieszkańców Gminy Tomaszów Lubelski przeprowadzono poprzez edukację społeczną, i działania profilaktyczne .

W ramach profilaktyki uniwersalnej podjęto następujące działania:

1. Kampanie społeczne - w roku 2024 realizowano trzy kampanie informacyjno-edukacyjne skierowane do mieszkańców gminy Tomaszów Lubelski:

1.) Lokalna kampania opracowana i realizowana przez zespół interdyscyplinarny pn. „Bezpieczne Dzieciństwo – fundament na całe życie”. Celem kampanii było zwiększenie świadomości na temat ochrony dzieci przed zagrożeniem przemocy oraz promowanie bezpiecznych praktyk wśród nauczycieli, rodziców, opiekunów oraz samej młodzieży. Nasza kampania miała na celu nie tylko edukację, ale także zmianę postaw i zachowań w społeczeństwie, aby każdy dorosły czuł się odpowiedzialny za ochronę dzieci. Pragniemy, aby każde dziecko mogło cieszyć się bezpiecznym i pełnym szacunku dzieciństwem, wolnym od przemocy i zaniedbań. Podjęto działania edukacyjno-informacyjne m.in. poprzez publikacje na stronie internetowej artykułów na temat jak zadbać o dobre dzieciństwo, jak radzić sobie z trudnymi sytuacjami wychowywania dzieci. Przygotowano ulotki i plakaty. Szkoły organizowały różnego rodzaju inicjatywy m.in. pogadanki, zajęcia edukacyjne, gazetki szkolne, konkursy.

W ramach współpracy instytucjonalnej realizowane były również warsztaty w szkołach dla dzieci i młodzieży na temat przemocy rówieśniczej oraz cyberprzemocy prowadzone przez psychologa i kierownika OIK w Tomaszowie Lubelskim.

Natomiast dla przedstawicieli oświaty zorganizowano szkolenie pn. „Interwencja psychologiczno-pedagogiczna w sytuacji przemocy, czyli jak rozmawiać z dzieckiem i jego opiekunami o doświadczaniu przemocy”. Szkolenie zostało przeprowadzone przez psychologów z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Tomaszowie Lubelskim posiadających wiedzę oraz wieloletnie doświadczenie w zakresie interwencji kryzysowej i pracy z dziećmi oraz ich opiekunami.

2.) Ogólnopolskie kampanie - „Stop przemocy” – zorganizowana przez Instytut Nowej Kultury. Kampania poruszała m. in. tematykę przemocy psychicznej, w tym zaniedbania emocjonalnego jako jednej z form przemocy. W ramach kampanii zostały również zorganizowane webinaria eksperckie online poświęcone aktualnym zagadnieniom związanym z przeciwdziałaniem przemocy domowej m.in. przemoc wobec dzieci; standardy ochrony małoletnich; rodzaje przemocy domowej. Adresatami webinarium byli specjaliści pracujący w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej. W ramach kampanii były także rozpowszechniane materiały graficzne oraz artykuły eksperckie, które będą publikowane na kanałach informacyjnych, celem upowszechniania wiedzy na temat przeciwdziałania przemocy domowej w środowisku lokalnym.

Kampania „Dzieciństwo bez przemocy”- zorganizowana przez fundację „Dajemy Dzieciom Siłę”. Kampania miała na celu przeciwdziałanie przemocy wobec dzieci w Polsce. Składały się na nią ogólnopolskie i lokalne działania edukacyjne oraz medialne, które rozpoczęły się 8 października i trwały do 19 listopada 2024 roku. Kampania koncentrowała się na: uwrażliwianiu społeczeństwa na problem krzywdzenia dzieci w Polsce, wspieraniu ludzi w reagowaniu na przemoc wobec dzieci, promowaniu idei uważnego rodzicielstwa, promocji systemowych rozwiązań na rzecz ochrony dzieci przed krzywdzeniem.

W ramach poszczególnych kampanii rozpowszechniane były materiały edukacyjno-informacyjne: plakaty i ulotki oraz grafiki i artykuły edukacyjne przygotowane przez członków zespołu interdyscyplinarnego jak również materiały graficzne fundacji „Dajemy Dzieciom siłę” i Instytutu Nowej Kultury.

2. Edukacja i profilaktyka w zakresie uzależnień i przemocy na lokalnych wydarzeniach kulturalnych. Członkowie Zespołu i GKRPA wraz z pracownikami GOPS w Tomaszowie Lubelskim obecni byli ze swoim stoiskiem edukacyjno-informatycznym podczas pikniku z okazji Dnia Sołtysa oraz gminnych dożynek. Promowano działania i prace Zespołu Interdyscyplinarnego, GKRPA a także Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego ds. uzależnień i przemocy z siedzibą przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Rogóźnie.

Celem akcji było zwrócenie społeczności lokalnej na zagadnienia przemocy domowej, szkodliwości spożywania alkoholu, dopalaczy i narkotyków, trzeźwości na drogach, uzależnień behawioralnych. Propagowano kampanię społeczną realizowaną przez Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Tomaszów Lubelski pn. „Bezpieczne dzieciństwo – fundament na całe życie”.

Każdy zainteresowany mógł zasięgnąć szczegółowych informacji na temat zjawiska przemocy, uzależnień, pracy Komisji i Zespołu, oraz możliwości uzyskania bezpłatnego poradnictwa psychologicznego w Punkcie Informacyjno- Konsultacyjnym, a także otrzymać materiały edukacyjno – profilaktyczne.

3. Rozpowszechnianie materiałów edukacyjno-informacyjnych w formie ulotek, broszur, plakatów, m.in. Oficyny Wydawniczej SPS kierowanych do dorosłych mieszkańców Gminy Tomaszów Lubelski, pn., „ Stosowanie ustawy antyprzemocowej” „Ochronić się przed przemocą – poradnik dla osób krzywdzonych”, Procedura „ Niebieskie Karty” i inne przepisy prawne – informator dla ofiar i świadków przemocy, ulotka „ Karta dla osoby stosującej przemoc”, ulotki promujące telefon Ogólnopolskiego Pogotowia dla ofiar przemocy w rodzinie” Niebieska Linia” , ulotki i plakaty kampanii „ Szczęśliwe Dzieciństwo-fundament na całe życie”, „, Stop przemocy”, Dzieciństwo bez przemocy”.

4. Prowadzenie wśród dzieci i młodzieży zajęć edukacyjnych w zakresie profilaktyki agresji i przemocy realizowane w ramach szkolnych programów profilaktycznych. Tematyka poruszanych spraw dotyczyła emocji i radzenia sobie z nimi, agresji rówieśniczej, cyberprzemocy, stresu, sytuacji kryzysowych, skutkach doświadczania przemocy domowej i reagowania na przemoc rówieśniczą i domową.

5. Aktualizowanie strony internetowej zawierającej podstawową wiedzę o zjawisku przemocy w rodzinie, poprzez publikację artykułów merytorycznych na temat zjawiska przemocy, informacji dotyczących pomocy i poradnictwa osobom dotkniętym przemocą, m.in. Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Tomaszowie Lubelskim (m.in. grupa wsparcia i poradnictwo specjalistyczne), Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Tomaszowie Lubelskim (oferta pomocowa oraz szkoła dla rodziców), bazy danych instytucji na terenie gminy i powiatu tomaszowskiego świadczących pomoc osobom uwięzianym w przemoc. Ponadto promowano działalność Okręgowego Ośrodka Pomocy Pokrzywdzonym Przestępstwem i Lokalnego Punktu mającego siedzibę w Tomaszowie Lubelskim poprzez przedstawienie oferty pomocowej dla osób dotkniętych przestępstwem, w tym też przemocą.

6. Weekendowe warsztaty wzmacniające więzi rodzinne. Zajęcia zorganizowano w ramach działań w projekcie, pt. "Zintegrowany system zapobiegania przemocy domowej w gminie Tomaszów Lubelski", który uzyskał dofinansowanie z Programu Operacyjnego "Sprawiedliwość", finansowanego ze środków funduszy norweskich i środków krajowych. Zajęcia realizowane były w oparciu o przygotowane przez trenerów -psychologów autorskich programów zajęć w wymiarze 12 godzin dydaktycznych w zakresie podnoszenia jakości relacji w rodzinie i wzmacniających więzi między rodzicami i ich dziećmi. Koncepcja zajęć obejmowała cykl czterech dwudniowych wyjazdowych warsztatów weekendowych rozpoczynających się w sobotę z dwoma blokami zajęciowymi w sobotę i niedzielę, łącznie 12 godzin dydaktycznych. Dzieci ćwiczyły swoje umiejętności komunikacji oraz rozwijały inteligencję emocjonalną: rozpoznawania, nazywania oraz kontrolowania emocji. Poszerzały kompetencje społeczne poprzez różnorodne ćwiczenia, zabawę w grupie oraz pobudzające kreatywność karty pracy. Podczas warsztatów dla rodziców podejmowano ćwiczenia umacniające relacje pomiędzy członkami rodziny, zajęcia dotyczyły również zasobów i kompetencji w zakresie wzmacniania więzi stosowania granic oraz pozytywnej dyscypliny w celu pełnego pełnienia ról rodzicielskich. Uczestnicy warsztatów mieli także okazję zapoznać się ze specyfiką funkcjonowania dziecka w poszczególnych etapach rozwoju, ze szczególnym uwzględnieniem okresu adolescencji.

Dodatkowo, rodziny miały okazję skorzystać z wielu atrakcji, takich jak zabawy w parku "Sówka" z udziałem animatorów, gra w kręgle, rekreację w strefie spa, spacer po ścieżce edukacyjnej oraz zwiedzanie skansenu i stajni znajdujących się na terenie pensjonatu.

Ad. 2 Zintensyfikowanie działań w zakresie ochrony i udzielenia pomocy osobom dotkniętym przemocą domową:

1.) Udzielanie profesjonalnej pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą domową. Realizacja procedury "Niebieskie Karty" oraz poradnictwo specjalistyczne dla osób uwięzionych w przemoc.

Interwencja w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” podejmowana jest wobec rodzin dotkniętych przemocą przez Zespół Interdyscyplinarny i grupy diagnostyczno-pomocowej.

Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest koordynowanie i integracja działań przedstawicieli różnych podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności poprzez prowadzenie następujących działań :

1. Diagnozowanie problemu przemocy na poziomie lokalnym;
2. Inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonaniu właściwym podmiotom.
3. Inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
4. Opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
5. Rozpowszechnienie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
6. Powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
7. Monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”;
8. Kierowanie osoby stosujących przemoc do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową.
9. Składanie na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia.

Osoby uwięzione w przemoc korzystały z poradnictwa specjalistycznego w Punkcie Informacyjno – Konsultacyjnym ds. uzależnień i przemocy przy GOPS w Tomaszowie Lubelskim. Porad udzielała zatrudniona w ramach umowy zlecenia kadra: prawnik, psycholog oraz pracownik socjalny. Poradnictwo świadczone było stacjonarnie. Ponadto osoby z terenu gminy Tomaszów Lubelski korzystały ze wsparcia i poradnictwa Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Tomaszowie Lubelskim.

Szczegóły zawarte są w sprawozdaniu z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego – Załącznik nr 2 do sprawozdania.

Ad.3 Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową poprzez:

- 1) Zapewnienie skutecznych form oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową;
- 2) Zapobieganie kontaktowania się osób stosujących przemoc domową z osobami dotkniętymi przemocą przy wykorzystaniu środków ochrony (nakaz opuszczenia mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, zakaz zbliżania się do mieszkania i jego najbliższego otoczenia)

Szczegóły zawarte są w sprawozdaniu z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego – Załącznik nr 2 do sprawozdania.

Ad.4 Podnoszenie poziomu kompetencji przedstawicieli podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej poprzez zacieśnienie współpracy pomiędzy nimi.

Realizowanie tego celu odbywa się poprzez systematyczne doskonalenie i wzmacnianie kompetencji osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej m.in. udział w szkoleniach, warsztatach i superwizji. W ramach zadań zorganizowano 3 szkolenia dla specjalistów o tematyce:

„Zabezpieczenie dziecka- zagadnienia dotyczące ochrony małoletnich, praw dzieci i najnowszych zmian legislacyjnych”, „Najnowsze zmiany w przeciwdziałaniu przemocy domowej – aspekt prawny i praktyczny” oraz wspomniane wcześniej w ramach kampanii „Bezpieczne dzieciństwo” szkolenie skierowane do oświaty. Ponadto przedstawiciele instytucji uczestniczyli w szkoleniach organizowanych przez instytucje zewnętrzne m.in. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej. Łącznie przeszkolono ok 35 specjalistów.

III. Instytucje, organizacje, służby włączone do systemu

1. Gmina Tomaszów Lubelski jako jednostka samorządu terytorialnego.
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tomaszowie Lubelskim
3. Punkt Informacyjno-Konsultacyjny ds. uzależnień i przemocy
4. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tomaszowie Lubelskim
5. Komenda Powiatowa Policji w Tomaszowie Lubelskim
6. Sąd Rejonowy w Tomaszowie Lubelskim
7. Prokuratura Rejonowa w Tomaszowie Lubelskim
8. Szkoły,
9. Placówki kulturalne
10. Placówki Ochrony Zdrowia
11. Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Tomaszowie Lubelskim
12. Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Tomaszów Lubelski w Majdanie Górnym.

IV. 1. Szczegółowe zestawienie realizowanych w 2024 roku zadań wynikających z Programu obrazuje załącznik Nr 1 do niniejszego sprawozdania.

2. Sprawozdanie z realizacji zadań Zespołu Interdyscyplinarnego zawiera załącznik nr 2. Natomiast zestawienie finansowe zostało przedstawione w sprawozdaniu z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tomaszowie Lubelskim.

V. Podsumowanie

Realizowane działania w ramach realizacji Programu w sposób znaczący wpłynęły na wzrost wiedzy i świadomości zarówno służb odpowiedzialnych za przeciwdziałanie zjawisku przemocy domowej, jak i osób uwikłanych w przemoc. Dzięki pozyskanym środkom było możliwe wdrożenie nowatorskich działań w zakresie wczesnej profilaktyki w formie weekendowych warsztatów dla rodziców.

Zmniejszenie skali przemocy domowej to złożony proces, który wymaga podejścia wieloaspektowego. Przemoc domowa nie jest problemem jednostkowym, ale społecznym, który wymaga zaangażowania różnych instytucji, takich jak policja, służby socjalne, organizacje pozarządowe, a także systemy ochrony zdrowia czy wymiar sprawiedliwości. Ważnym elementem jest również edukacja społeczna, która pozwala zmieniać stereotypy

i przekonania na temat przemocy, a także pomoc osobom doświadczającym przemocy, aby miały świadomość swoich praw i dostępnych środków wsparcia.

Również w kontekście działań prewencyjnych, niezbędne jest wdrożenie programów edukacyjnych, które pomagają budować zdrowsze wzorce relacji międzyludzkich i uczyć radzenia sobie z konfliktami bez użycia przemocy. Aby osiągnąć trwałą zmianę, konieczne jest połączenie działań w zakresie wsparcia osób doświadczających przemocy oraz prewencji wobec sprawców przemocy.

Rekomendacje w zakresie dalszych działań i usprawnienia realizacji zadań programu:

1. Kontynuowanie i rozwijanie partnerskiej współpracy między instytucjami, podmiotami – głównie Policją, GOPS, służbą zdrowia, oświatą, sądem
2. Szerzenie świadomości społecznej w tym propagowanie postaw wolnych od przemocy .
3. Doskonalenie zasobów kadrowych osób podejmujących działania w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w tym stałe podnoszenie kompetencji zawodowych.
4. Zapewnienie dedykowanych środków finansowych z przeznaczeniem na :
 - a) realizację zadań Programu, w tym również wynikających z Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030;
 - b) sfinansowanie specjalistycznych szkoleń dla członków zespołu i grup roboczych w tym z superwizji, w zakresie przeciwdziałania przemocy i uczenia umiejętności diagnozowania przemocy;
 - c) prowadzenie zajęć edukacyjnych podnoszących kompetencje wychowawcze i służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych alternatywnych wobec stosowania przemocy metod i kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych występowaniem przemocy;
 - d) organizowanie zajęć edukacyjnych dla osób dotkniętych przemocą w zakresie podstaw prawnych i zagadnień psychologicznych;
 - e) tworzenie warunków umożliwiających osobom dotkniętym przemocą w pierwszej kolejności otrzymanie mieszkań socjalnych;

Sporządziła

Wioletta Salitra – Przewodnicząca Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Tomaszów Lubelski